

Паўлічэнка Ганна,
ДУА “Сярэдняя школа № 77 г. Мінска”
(н. к. – Л.Г. Клімовіч)

АПОШНІЯ ДУМКІ ПАЭТА

Калі табе няма каго кахаць – пакахай свае жыццё.

Завошта я магу яго пакахаць? За тых нешматлікіх сонечных дні, якія яно мне падаравала? За фанабэрыстасць, з якой яно глядзела на чалавека, які спрабуе выбіцца ў свет? Або за тое, што ў свае апошнія гадзіны мне нават няма з кім пагаварыць?

Маё жыццё – у маёй паэзіі. Я аддаў літаратуры ўсяго сябе – сваю душу, свае мары, свае перажыванні, нават сваё здароўе. Гавораць, паэты не жывуць доўга, таму што яны ўкладаюць у кожны твор часцінку сваёй душы, не пакідаючы нічога сабе.

Калі табе няма каго кахаць – пакахай сваю Радзіму.

Так, я кахаў яе. Не, я па-ранейшаму кахаю яе, бо я пакуль жывы. Чаму, чаму я павінен слухаць крыкі чаек і дыхаць марскім салёным паветрам тады, калі мне так хочацца пачуць шлох лістоты родных бероз, шэпт пшанічных каласоў і сініх валошак, пах свежага хлеба?! Мне так хочацца пачуць родную мову, убачыць знаёмыя твары, дакрануцца да родных рук. Лёс, ты смяешся з мяне! Паэт, які ўсяго сябе аддаў Радзіме, роднаму народу, роднай мове, – памірае ў чужым краі...

Калі табе няма аб чым думаць – падумай аб сабе.

У апошнія дні я вельмі многа думаў пра лёс. Ці існуе вызначаны маршрут, па якім чалавек павінен ісці ўсё жыццё? Ці накіроўвае нас “Вялікі творца” або чалавек – сам творца свайго шляху? Ці ёсць сэнс наогул думаць аб гэтым? Я ведаю толькі адно – ад думак не ўцячы. Яны суправаджаюць мяне паўсюль, куды б я ні пайшоў, чым бы ні імкнуўся развезацца. Яны, нібы надакучлівая восеньская машкара, хмарамі ўюцца над галавой, пранікаючы ў самыя таемныя куткі маёй душы і застаючыся там цёмнай павуцінай...

Калі табе няма на каго паглядзець – паглядзі сабе ў душу.

Лаўлю сябе на тым, што гадзінамі сяджу, узіраючыся ў чужое акно. А ў галаве хутка нясуцца думкі. Чыё гэта жыццё? Хто гэты чалавек? Шчаслівы або не? Для чаго ён жыве? Аб чым ён думае?

Іду па вуліцы, а вакол – дзясяткі, сотні вокнаў. Сотні чужых лёсаў... У кожным гэтым лёсе я бачу адлюстраванне сябе, свайго жыцця. Гэта навявае нуду, якая і без таго ходзіць за мной па пятах.

Калі табе няма каму ўсміхнуцца – усміхніся свайму адлюстраванню.

У маім пакоі няма люстэрка. Ужо больш за месяц прайшло з таго моманту, як я не жадаю бачыць сябе. Я не жадаю ўспамінаць сябе. Не жадаю штораз пракручваць у памяці самыя шчаслівыя імгненні, спрабуючы хоць на секунду адчуць тое шчасце, такое далёкае і такое... роднае. Я амаль не сплю. Як толькі я заплюшчваю вочы, перада мною ўзнікаюць салодкія карціны майго мінулага...

Калі табе няма за што ўзяцца – вазьміся за пяро.

Пэўна, я толькі і трымаюся на адным пяры. У апошнія дні я амаль не пішу, але яно заўсёды ляжыць на прыложкавай тумбачцы – як жыццёвая рэліквія, як апошняя надзея. Яшчэ не час губляць яе. Калі становіцца зусім дрэнна – варта толькі працягнуць рукі – і на светлую падлогу дзясяткамі ляцяць спісаныя аркушы паперы. Я не захоўваю іх. Гэта думкі, усяго толькі думкі. Думкі, якіх я баюся.

У гэтым пакоі занадта светла. Занадта душна. Занадта гучна даносяцца з боку мора тужлівыя крыкі чаек. Занадта пуста... Няма надзей, якія засталіся дзесьці паміж марамі і рэальнасцю, няма цяпла, якое распаўзлося ў халодным небе, няма пачуццяў, якія зніклі ў бяссонных ночах. Тут нават няма мяне. Толькі адна частка маёй душы ўсё яшчэ са мной – кахачце.

Калі табе няма для чаго жыць – проста памры...

...Яркае сонечнае святло струменілася па стрэхах дамоў, прабіралася скрозь лістоту, кідала жоўтыя кляксы на твары бестурботных людзей. Уся Ялта, здавалася, была адлітая з залатога шчасця. Яно адчувалася ў кожным руху, уздыху мора, усмешцы. Толькі адзін дом на непрыкметнай ціхай вулачцы хаваўся ў ценю і цішыні...

Нечакана гэтая напружаная цішыня была парушана ціхім, але выразным шэлестам аркуша паперы, які выпаў з саслабелай рукі... 25 мая 1917 года ў Ялце пайшоў з жыцця звычайны чалавек. 25 мая 1917 года Беларусь страціла Паэта...